

STAMNINGENS PSYKOLOGI

STAMNING är ett talfel, känt sedan urminnes tider. Det uppges att t o m egyptiska papyrusrullar från ett par tusen år f Kr berättar om stamningsfenomenet. Den grekiske vältalaren Demosthenes som levde på 300-talet f Kr uppges ha varit stammare. Han besegrade sina talsvårigheter genom att med munnen fylld av stenar försöka överrösta havsvågornas brus.

Teorierna om stamningens orsaker har växlat genom tiderna och behandlingen har varierat mellan psykologiska, pedagogiska och bestialiskt kirurgiska.

Psykoterapeuten, fil dr Ferenc Albert som forskar på stamningens område ger i en bok betitlad *Stamning* (AWE/Gebers), en översikt över stamningens historik samt psykologiska teorier och behandling.

Stamning förekommer i alla länder. I vissa indianstammar uppges detta talfel ej förekomma, deras

språk saknar ord för stamning, vilket författaren anser peka i riktningen att fenomenet inte är känt. Stamning är vanligare hos barn än hos vuxna och hos vuxna vanligare hos män än hos kvinnor.

□ Press på japanskor

En intressant upplysning är att stamning i Japan är vanligare hos kvinnor än i andra länder. Albert drar därav en försiktig slutsats att det beror på att kvinnor i Japan har en starkare press på sig att vara värtaliga än kvinnor i andra länder. Övervikten på manliga stammare i andra delar av världen skulle åtminstone delvis kunna hänga ihop med Västerlandets större krav på män att ha talets gåva för att kunna göra karriär.

Albert diskuterar stamning med såväl psykodynamisk och psykoanalytisk som behavioristisk utgångspunkt vad gäller både orsakssammanhang och behandling.

Av vanliga förklaringsmodeller nämner författaren den genetiska, sociologiska och eklektiska (= en kombination av olika teorier).

Författaren framhåller att man i fysiologisk och medicinsk forskning "ansträngt sig" för att försöka bevisa ärftliga eller andra biologiska bakgrundsfaktorer till stamning. Detta påstående är inte riktigt. Den biologiskt orienterade *frågar om* ett biologiskt samband finns, men det är en helt annan sak att försöka bevisa att ett orsakssammanhang existerar. Om nu författaren ställer sig något avvisade till tanken på ett biologiskt arv, hade det varit intressant att få hans synpunkter på möjligheten av ett socialt arv — en familjetradition om man så vill.

Utan att ha statistik att falla tillbaka på har jag under mångårig verksamhet som barnpsykiater frapperats av hur vanligt det är att man i familjer med stammare fin-

ner flera medlemmar med stamning eller andra störda talfunktioner, skenande tal, oförmåga att uttala vissa bokstäver m m. Om det rört sig om ett biologiskt arv eller inläring genom omedveten hämning vill jag låta vara osagt. Möjligen banar genetiken väg för en inläring.

□ Sekundär stamning

Lärare har rapporterat om hur en epidemi av stamning utbrutit i en skolklass när en stammare kommit in i elevgruppen. Denna sekundära stamning är naturligtvis betydligt lättare att behandla än den primära "äkta" stamningen. En parallell: De flesta lärare känner till hur vanligt det är att nagelbitning hos en elev sprider sig så att klassen snart domineras av mer eller mindre envist nagelbitande barn.

Till Alberts stora förtjänster hör att han i praktiskt taget alla sam-

manhang framhåller den multifaktoriella bakgrunden till stamning. Varje individ är ett unikum och reagerar sina förutsättningar likmätigt. Författaren refererar Freud: "Alla komponenter i det omedvetna kan representeras genom stamning".

Oavsett läsarens personliga inställning till såväl behavioristiska som psykodynamiska teorier om stamning är Alberts bok av stort intresse. Den är väl inte lämpad som lärobok, allra minst för lekmän som sannolikt förbryllas av de många fackuttrycken. Som komplement till övrig facklitteratur om stamning försvarar boken sin plats. Den ger en intressant information till logoped, foniatr och talpedagog, men den bör läsas med urskillning och kritik. En fyllig bibliografi ger boken ytterligare värde.

Inga-Greta Agrell